

Börja omställning nu!

I EU-förordningen för ekologisk produktion (nr 2092/91) definieras omställningsfoder som foderråvaror som följer produktionsreglerna för ekologisk odling, utom för omställningsperioden då dessa regler ska gälla under åtminstone ett år före skörden. I förordningen skiljer man mellan ettåriga grödor, där såtidpunkten är avgörande för omställningstiden och fleråriga foderväxter där skördetidpunkten är avgörande för omställningstiden.

Omställningstider i relation till grödor i ekologisk produktion

Gröda	Godkänt ekologisk	Omställningsgröda/foder
Ettåriga grödor (spannmål, proteingrödor, majs- och helsädesensilage etc.)	Omställning påbörjad 24 månader innan sådd av grödan	Omställning påbörjad innan sådd och minst 12 månader före skörd av grödan
Fleråriga foderväxter (vall och bete på åkermark)	Omställning påbörjad 24 månader innan skörd av grödan.	Omställning påbörjad minst 12 månader innan skörd . OBS se nedan om första årets omställningsfoder.
Naturbeten	Möjlighet för retroaktiv karens om arealen har varit med i miljöstödsprogrammet under de senaste 3 åren.	

- Frågan om retroaktiv karens är även aktuell för åkermark som har fått miljöstöd för ekologisk odling eller varit i träda under de senaste 3 åren.
- Omställningsfoder får högst ingå med 60 % av det årliga foderbehovet räknat på ts-basis över kalenderåret. För inköpt omställningsfoder får andelen högst vara 30 %.
- För vall och bete på åker under första årets omställning får 20 % ingå i kornas foderstat, samlad får foderstaten högst innehålla 60 % omställningsfoder.

Exempel på tidsaxel för omläggning av en gård med mjölkproduktion

Detta är enbart ett exempel och omläggningen av varje gård är unik, då gårdens förutsättningar är helt avgörande för omläggningstakten.

Växtodlingen

2008-07-01: Startdatum för omställning till ekologisk produktion.

2009-03-01: Ansökan om åtagande för ekologisk odling i samband med SAM-ansökan.

2009-07-01: All skörd (vall, spannmål, bete etc.) efter detta datum på areal med omställningsstart 2008-07-01 får ingå i foderstaten med 60 %. Förstaskörden som skördas innan 2009-07-01 får ingå med 20 % inom de 60 % i foderstaten.

2010-07-01: Vallskörd och bete på åker är godkänt ekologisk foderråvara (omställning påbörjad 24 månader innan **skörd** av grödan). Spannmål, trindsäd, helsädes- och majsensilage etc. är omställningsfoder (omställning påbörjad 24 månader innan **sådd** av grödan för godkännande).

Djurhållningen/mjölkkorna – konsekvenser av omställningstidpunkt

Omställningsperioden för mjölkkorna till ekologisk produktion är 6 månader. Allt konventionellt foder måste vara förbrukat vid omställningsdatumet och certifieringsorganet måste vara informerat 3 månader innan startdatumet. Mjölkkorna kan starta omställningen innan marken är godkänd men det är viktigt att utfodringen planläggs noggrant under omställningsperioden. Exempel på konsekvenser av olika omställningstidpunkter är belyst nedan:

Omställningstidpunkt

Betessläpp 2009: Snabbaste omläggning är att påbörja omställningen av djuren vid betessläpp 2009. Detta kräver inköp eller byte av foder för att hålla max 60 % omläggningsfoder i foderstaten. För att man kan genomföra denna strategi är det en fördel om gården har naturbetesmarker som kan godkännas retroaktivt och det finns möjligheter att skaffa ekologiskt certifierat grovfoder i närområdet. Vidare kan det vara en idé att byta spannmålen som skördas 2009 som omställningsfoder mot certifierad ekologisk spannmål. Befintliga ekologiska producenter får använda 30 % omställningsfoder i foderstaten på årsbasis. Ansökan om stöd för ekologisk djurhållning våren 2009. Med denna strategi kan ekologisk mjölk levereras i slutet av 2009.

Årskiftet 2009/10: Medelvägen innebär omställning vid årskiftet 2009/10. Det är då enkelt att förbruka all konventionellt foder och inga stora bekymmer finns med att hålla andelen omställningsfoder på 60 % då kornas bete är ekologisk från 2010-07-01. Leverans av ekologisk mjölk runt 1 juli 2010 och ansökan om stöd för ekologisk djurhållning våren 2010.

Betessläpp 2010: Lång omläggning innebär omställning av korna vid betessläpp 2010. Det är då enkelt att hålla procentsatserna för ekologiskt foder. Ansökan om stöd för ekologisk djurhållning våren 2010 och leverans av ekologisk mjölk i slutet av 2010. Denna strategi är bra om vallarealen behöver ökas och när ombyggnation av stallar är nödvändig och tidskrävande.

Reglerna kring användning av omställningsfoder i djurhållningen är fastlagd i EU-förordningen för ekologisk produktion och tyvärr finns där inte mycket som tyder på att någon förändring av regelverket kommer till stånd inom den närmaste tiden. Är man intresserad av omläggning till ekologisk produktion, är det viktigt att man ställer om marken till ekologisk produktion oberoende av tidpunkt på året. Omställning av marken under sommaren innebär att nästa års skörd av spannmål samt andra- och tredjeskörden på vallarna kan räknas som omställningsfoder (12 månader från omställningsdatumet). Vidare finns här möjlighet för att utveckla marknaden för omställningsfoder så omläggningstiden för nya producenter kan hållas så kort som möjlig.

NIELS ANDRESEN,
EKOLOGISK DJURHÅLLNING, JORDBRUKSVERKET

JORDBRUKS
VERKET